

udušiti, kar se jim pa seve ne posreči, zakaj znanost se ne da ovreči z zofizmi. Govornik je kazal, kako hočeš-nočeš morajo korak za korakom priznavati točko za točko moderni svetovni nazor tudi najhujši nazadnjaki.

Drugi je govoril g. Prekoršek o pokrajinski zvezi štajerskih podružnic družbe sv. Cirila in Metoda. Razpravljal je o potrebi take zveze, njeni notranji uredbi in njenem velikem pomenu. Predlagal je, da se deli Štajerska v pet velikih okrožij: Brežice, Celje, Ptuj, Maribor in Ljutomer. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki bo ukrenil vse potrebno, da se taka pokrajinska zveza podružnic čimprej oživi.

S tem je bila vrsta predavanj poučnega tečaja končana in predsednik je prešel k zavoritvi. K sklepu sta še govorila zastopnika eksekutive narodno radikalnega dijaštva in socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, ki sta vsak s svojega stališča poudarjala veliki pomen tečaja.

Predsednik „Zveze narodnih društev“ in vodja tečaja, tov. Anton Pesek, je na to v svojem zaključnem govoru izražal željo, naj bi tečaj obrodil obilen sad. Udeleženci tečaja naj gredo kot apostoli med narod ter naj širijo izobrazbo, zakaj le v tem znamenju zmaga. Tečaj je združil dijake, učitelje in akademsko izobraženo inteligenco k skupnemu delu za boljšo bodočnost naroda in ti činitelji si naj podajo roko pri narodno izobraževalnem delu vselej in povsod.

Z zahvalo vsem udeležencem, slasti udeleženkam, predavateljem, lastnikom celjskega Narodnega in Sokolskega doma za prepustitev dvoran i. dr. in sploh vsem, ki so pripomogli, da se je tečaj nad pričakovanje tako sijajno obnesel, je zaključil predsednik tečaj. Prav iskreno se je tudi zahvalil celjskim odbornikom in odbornicam „Zveze“, ki so imele s pripravami i. dr. obilo posla.

Tov. Knaflič se je na to v imenu udeležencev tečaja v toplih besedah zahvalil predsedniku za njegov obili trud in spretno vodstvo tečaja ter izrazil nado, naj „Zveza“ prihodnje leto zopet priredi tak tečaj.

Po dvorani so zaorili navdušeni živio-klici in tako se je končal ta znameniti poučni tečaj, ki je bil prvi svoje vrste na Štajerskem. Ponosni so lahko na ta tečaj prireditelji in udeleženci, zakaj izvršil se je lep kos narodno-izobraževalnega in narodnoobrambnega dela, položil se je temelj boljši bodočnosti in vsejalo obilo semena, od katerega upravičeno pričakujemo, da bo vzkliko in prineslo našemu narodu stoteran sad.

Popoldan istega dne se je vršila v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velika narodna slavnost z raznovrstnimi točkami. V okusno okrašenih šotorih so prodajale narodne dame pijačo in jestvine. Posebno živahno je bilo v kranjski gostilnici, kjer so zale Kranjce točile pristen cviček in je pela kmet-ska harmonika. V narodnem muzeju si videl znamenite reči, v skritem kotu pa je kraljevala

vedeževalka, ki je prorokovala vsem, ki so želeli kaj zvedeti o prihodnosti itd. itd. Kdo zamore popisati vse znamenitosti te velikanske nar. veselice?!

Najživahnejše življenje je pač bilo v veliki dvorani. Na odru so plesale punčke otroški balet, ki je vse očaral. Slišali smo imeniten živalski kvartet, kazale so se žive slike itd. itd. Obče zanimanje je zbudila igra „Na mostu“, ki so jo diletantje izvrstno igrali.

Da ni manjkal ples, se razume samo ob sebi.

Prav posebe pa moram še omeniti tek-movanje raznih narodnih društev, pevskih, tamburaških i. dr. Zdaj so zapeli vrli pevci in pevke tega društva v veliki dvorani, drugi v kranjski gostilnici, tretji drugod itd. Posebno se je odlikoval pevski zbor iz Šmartna pri Celju, ki je pod vodstvom naučitelja tov. Kvača izborno zapel mnogo narodnih pa tudi umetnih pesmi.

Udeležba pri veselici je bila ogromna; sodi se, da je bilo 2—3000 ljudi, ki so prihiteli iz vseh delov Štajerske. Razpoloženje je bilo imenitno, vsak, pa bodisi preprost ali inteligent, se je izborno zabaval.

Pozabiti pa ne smem enega velikega momenta, ki je velevažen, in to je narodna vzgoja in okrepitev narodne zavesti. Odposlanstva raznih narodnih društev so prikrat sodelovala pri tako veliki prireditvi. Kako so se čudili krasnim prostorom slavnosti, kako ponosni so bili, da so se lahko izkazali pred tolikim in tako odličnim občinstvom. „Nisem mislila, da smo Slovenci tako imeniten narod“, sem slišal vzklizniti preprosto pevko.

Vse priznanje činiteljev „Zveze narodnih društev“, ki so pokazali, da razumejo veliko zadačo „Zveze“ in ki se ne strašijo truda in ovir! Zahvala in priznanje gre pred vsem rodoljubnim celjskim Slovanom in posebe še predsednici damskega komiteja, gospé Eli dr. Kalanovi.

Iskreno pozdravljamo namero odbora „Zveze“, leto za letom pripraviti tečaje in take velike narodne slavnosti, pri katerih bi naj razna društva nastopala in sodelovala. Okrepila se bo narodna zavest med ljudstvom in med društvi bo nastala tekma, katero bo bolje izvršilo svoje točke, kar bo za poglobitev izobrazbe ljudstva velevažno. Kar so bile Grkom olimpijske igre, to bodo Slovincem prireditve „Zveze nar. društev“.

Razvijaj se torej, „Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“, ter širi izobrazbo med najširše sloje naroda, zakaj res je: V izobrazbi je naša rešitev!

—m—

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem. Podpisani odbor vljudno vabi vse p. n. člane, da se udeležijo društvenega občnega zbora, ki se

vrši v nedeljo, dne 28. novembra t. l. ob 11. uri dop. v risarski dvorani meščanske šole v Krškem po temle vzporedju:

1. Pozdrav. Poročilo tajnikovo in blagajničarice.
2. Predavanje g. c. kr. učiteljskega profesorja L. Lavtarja o njegovi računski metodi.
3. Volitev novega odbora.
4. Slučajnosti.

Glede skupnega kosila prosimo vse p. n. voditelje, da nam pravočasno javijo število udeležencev.

O d b o r.

Učit. društvo za kranjski okraj. Dne 2. t. m. je zborovalo naše učit. društvo v ljudski šoli v Kranju. Ta dan ni ravno prav primeren za zborovanje. Člani se navadno razkrope ta čas na vse strani, eni obiskati grobove svojih dragih, drugi zopet drugam. Jesensko zborovanje ima društvo navadno na 4. oktober, ker je pa ta dan strašila po Kranju „Slomškarija“, smo ji ga prepustili, da bi se končno še ne domišljevala, da ji delamo konkurenco.

Prva točka dnevnega reda je bila tov. A. Novaka predavanje o modernem risanju. V svojem poročilu je poudarjal neobhodno potrebo učnega načrta za šole vseh kategorij in je na podlagi risarij svojih učencev razvil kratek tak načrt za naše šole. Razjasnil je učno postopanje v posameznih razredih in navedel vrsto predmetov, ki jih naj rešimo v ljudski šoli. Priporočal je tudi linealno risanje predmetov in modeliranje z ilovico, se mu je svoj čas posebno na Bledu dobro obneslo. — Z velikim zanimanjem smo poslušali njegovo stvarno in strokovno predavanje, prepleteno z raznimi nasveti lastne izkušnje, ob sklepu pa smo dali glasno duška ter s pohvalnim odobravanjem zahvalili za njegov trud in delo. Izrazila se je tudi želja, da bi objavil tovariš svoje delo v kakem strokovnem listu, morda v „Popotniku“. Upajmo, da ne brezuspešno!

Pri slučajnostih se oglasi predsednik tov. Luznar, poudarjaje, s kakim zanimanjem je motril letošnje zasedanje dež. zbora, to pa tem bolj, ker je bil na vrsti zakonski načrt šolskega nadzorstva za Kranjsko. Politiška eksponzura vseh hinavcev, sebičnežev in breznačelnih našega stanu, imenovana tudi „Slomškarija“, je na svojem romarskem sestanku na Brezjah sklenila, da se mora ta zakon modernizirati, institucija kraj. šol. nadzornikov pa odpraviti. V zakonskem načrtu je določila klerikalna strahovlada, da ne le ostane ta institucija, ampak tisti, ki je po svojem poklicu in strokovnem znanju najbolj sposoben prevzeti ta posel, to je ljudskošolski učitelj — je izključen, dasiravno lahko postane po veljavnih zakonih deželni šolski nadzornik, še celo naučni minister, četudi ne v Avstriji. S to določbo je pokazala klerikalna stranka vse svoje neomejeno sovraštvo in zaničevanje do ljudskošolskega učiteljstva, obenem pa dala „Slomškariji“ najhujšo breco, saj je bila to njena kardinalna zahteva na romarskem sestanku na Brezjah in oba učitelja poslancata sta takrat glasovala za odpravo kraj. šol. nadzornikov, v Ljubljani pa — kot pristna klerikalna značaja — sta glasovala — kontra. Stvar „Slomškarije“ je, če misli še nadalje mirno prenašati udarce svojih katoliških somišljenikov, mi pa kaj takega ne mislimo mirno trpeti, ampak povzdignimo svoj glas, da nas slišijo na cesarskem Dunaju. Na to predlaga sledečo resolucijo:*)

*) Tako naj store tudi druga učit. društva!
Uredn.

zvezku leta 1893. in je pisana v Mahničevem žanru. In na to razpravo nas je opomnilo poročilo o III. katehetskem shodu v X. številki „Slov. Učitelja“. — Najrajši bi ga doslovno priobčili v celoti kakor zglede — kako se na svetu vse maščuje in izpreminja. Da, da, slovensko učiteljstvo je bilo že pred 16. leti na onem stališču, ki so ga slovenski katehetje zavzeli šele leta 1909, in sicer jih je moral privedi na to stališče šele hrvaški strokovnjak.

Iz Mahničeve razprave hočemo navesti le najmarkantnejše odlomke, ki naj bodo nekak memento slovenski javnosti, posebno slovenskemu učiteljstvu.

Stran 406. * ... Toda družec Herbarta se Slomšekom, identifikujoč herbartstvo s krščanstvom, spajajo gospodje zavezniški skrajnostno izključujoča se načela, in tako že v svojem ožjem krogu, v zavezi, vničujejo načelo, brez katerega ni edinosti, ni zveze. Kako bodo, sami brez načela, sami nezavezni, šele nas si pridružili?! Slomšek je tem manj Vaš, čim več ste Vi Herbartovi — Vi ste pa skoz in skoz Herbartovci, zatorej nimate od Slomškega — nič.

Vsaka popolna filozofična zistema zasaga in določuje vse (str. 407.) človeško mišljenje in življenje. Herbart je ustanovitelj take zisteme, in on je to zistemo še posebe vpo-

* „Rimeki Katolik“, IV. zv. leta 1893.

trebil na vzgojeslovje. Ker je pa njegovo vzgojeslovje uradno pri nas sprejeto in uvedeno, hočemo iz temeljnih nauk Herbartove filozofije pokazati, kako to vzgojeslovje nasprotuje fundamentalnim načelom krščanskim, a drugič tudi načelom pristne naravne filozofije.

Mej nami treba luči. Ako se družimo v imenu same ljubezni, ne da bi vprašali po načelih, je ljubezen naša gola, čuvstvena, nejasna, nas razumnih bitij nevredna. Ljudje, ki se družijo navzlic svojim protislovnim načelom, se drug drugega slepijo, kajti težijo po nečemer, kar je nemogoče. Ako tedaj naše raziskovanje doseže, da ni razlike, ni ga protislovja med Herbartovim in Kristusovim pravoslovjem, potem si z gospodi zaveznički in z vsemi zagovorniki moderne šole sezemo v roke, potem nas nikoli več ne boste slišali, da bi zahtevali preosnovno sedanje šolske postavbe, potem postavimo po naših učilnicah Herbarta zraven Slomškega. Ako pa doženemo, da si Kristus in Herbart nasprotujeta, potem ostanite Vi le pri svojem Herbartu, a mi ostanemo pri Kristusu in njegovi besedi, katera ne prejde; potem je vsaka sprava, vsaka zveza nemogoča, ker pogrešamo neobhodne vezi, ki more edino duhove sklepati, vezi v istem načelu spoznane in priznane resnice; pa potem upamo, boste tudi nehali spravljati Kristusa in Herbarta pod en krov, boste nehali trdit, da je naša šola krščan-

ska; potem bo pa tudi „Učiteljski Tovariš“ moral ali očitno odpovedati se koketovanju z liberalizmom in herbartizmom, ali pa izbrisati si iz svoje glave podobo Slomškevo ter nadomestiti jo s Herbartovo. Doslednost!“ —

To je nekak uvod, in sicer dosloven uvod onemu članku, ki ga je bil fanatik dr. Mahnič napisal v svojem „Rimskem Katoliku“ na rovaš slovenskega učiteljstva, ker je odobraval ono isto psihološko metodo, ki so jo že zagovarjali Komensky, Herbart in Ziller in za katero metodo so se slovenski kateheti na III. sestanku tako zavzeli, da je sledilo predavanju profesorja Hefflerja o tej metodi — dolgo odobravanje. In obsodba, ki jo je izrekel fanatik Mahnič o slovenskem učiteljstvu tedaj zaradi Herbarta, velja sedaj v polni meri tudi slovenskim katehetom na III. shodu. In naša pota so se torej strnila. V dobri družbi smo!

In radovedni smo, bo li imel sedaj „tovariš“ Jaklič še pogum po shodih metati ceno frazo, da smo slovenski učitelji brezverci in da imajo oni še križ na svojem praporu, ko so postali kateheti slovenski, ki tvorijo v pretežni večini „Slomškovo zvezo“ — navdušeni Herbartovci!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Visoko c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje na Dunaju.

V novem zakonskem načrtu šolskega nadzorstva na Kranjskem stoji določba:

Krajni šolski nadzornik mora [biti vsak, kdor ima pasivno volilno pravico za občinski zastop, izvzemši ljudskošolske učitelje.

Tudi ne more postati predsednik, ne namestnik kraj. šol. sveta.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je pri svojem zborovanju v Kranju dne 2. t. m. sprejelo sledečo resolucijo, v kateri izjavlja svoje prepričanje, da se ta določba ne strinja z državnimi osnovnimi zakoni, ki dovoljujejo vsakemu državljanu pristop k vsem javnim službam, in da se tudi ne strinja z obstoječimi šolskimi zakoni, po katerih sme postati ljudskošolski učitelj okrajni, deželni, ali tudi krajni šolski nadzornik.

Glede na to prosil:

Visoko c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje naj blagovoli vse potrebno ukreniti, da se navedena določba iz zakonskega načrta izloči.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolec je zborovalo dne 11. t. m. v mali dvorani Narodnega doma. Zborovanja se je udeležilo 5 gostov in 25 članov. Gostje so bili tovariši, ki se udeležijo učiteljskega izpita v Mariboru. Obilo uspeha! Predsednik pozdravi člane in goste in obžaluje, da se zborovanja ni udeležilo več udov, ker je bil lep jesenski dan. Vsak ud je po pravilih moralno dolžan, se udeležiti zborovanj in tudi sodelovati. Naj se ne vzamejo te besede kot graja, marveč v izpodbujajo.

Spomni se v vzneseni besedi umrle so-proge tov. Hauptmana. Pokojnica je bila dobrohotna in priljubljena gospa in blaga, vse časti vredna soproga in mati. Izgubiti jo, je za tovariša tem bridkeje! V imenu učiteljstva izreka svoje sožalje in v znamenju tega se vzdignejo vsi navzoči s sedežev. Bodi v trajnem spominu.

Sodrug in tovariš ravnatelj Nerat je dokončal svoje aktivno delovanje v našem stanu in vstopil v zaslužni pokoj. Tov. Nerat je bil leta in leta sem buditelj in dramatelj učiteljstva in je žrtvoval vse svoje moči v povzdigo našega stanu in bil po „Popotniku“ naš duševni voditelj in izobraževalec. Znano je s kakimi težavami se je boril za obstanek „Popotnika“, a vendar ni obupal in ga po trudapolnem delu privedel do viška, ki ga zavzema sedaj. Deloval je čez 30 let in vsakdo ve, kaj se reče toliko let učiteljevanja. Prav iskreno mu želimo, da bi kmalu okreval — bolezen ga je položila na postelj — in še mnogo let užival zaslužni pokoj. Ravnatelj Nerat je dokaj let častni član našega društva in ne vemo, kako bi ga še bolj počastili. A prosimo ga, naj ostane naš član in naj učiteljstva ne pozabi. To-le našo prošnjo mu tudi predsednik naznani.

Tudi tov. Jurij Arnuš v Sv. Jakopu v Slov. Gor. je vstopil v pokoj in je zaslužnega politika tembolj potreben, ker ga muči precej opasna bolezen. Najtopleje mu želimo, naj kmalu okreva in še dolgo let ostane ohranjen našemu društvu.

Gospica Franica Novakova je zapustila rač okraj, kjer je učiteljevala tekem časa in je premeščena v Poljčane! Tovariški pozdrav! Tovariš Janko Medved je uspešno dovršil [prostovoljno vojaško leto in ga presrečno pozdravljamo v našem društvu.

Preide se k dnevnemu redu. Prebere se dopis, v katerem prosil brivec Brglez v Šolski ulici, da bi ga gosp. učitelj posečali in ga pripravljali na drugod. Sploh bi se prosil vse tovarišice in tovariše, naj odločno podpirajo narodne trgovce, obrtnike itd. Priporočila se g. G. Veixl v Gosposki ulici, ki ima krasen izbor raznih umetniških in krajovnih razglednic. Tudi se naj podpira slovenski slaščičar v Zg. Gosp. ulici.

Okrožnica „Zveze“ v Celju od 3. septembra 1909 naznana:

a) konstituiralo se je novo vodstvo in predsedništvo: predsednik Mešiček, podpredsednik Petriček, tajnik Šijanec, blagajnik Gnuš, odbornika Pesek in Pušenjak.

b) članarina za „Zvezo“ od uda po 1 K; članarina za učit. društvo se naj zviša na 4 K (v poslovnem letu 1910 tudi za naše društvo obvezno; naša blagajnica izkazuje 30 K primankljaja.)

Okrožnica od „Lehrerbunda“ na zastop-nike učiteljstva v okr. šol. svetih:

Letos se vrši redna revizija plačilnih raz-redov. Odšla so na okr. šol. svete ukazi, da naj sestavijo posebno komisijo, ki bo preiskovala tozadevne razmere. Lehrerbund pozivlja vse zastopnike učiteljstva v okr. š. svetih, da naj izrečejo odločno:

1. takšna revizija nikakor ne odgovarja regulaciji plač, kakršno zahteva učiteljstvo;

2. pri posvetovanju naj izprožijo in utemeljujejo, da bo učiteljstvo le tedaj spoznalo regulacijo za pravilno, če bo odgovarjala njih zahtevam. Zatorej naj prosil ob tej priliki (redni reviziji) okrajni šolski svet, da se odpravi kra-jevni plačilni sistem in se uvede vmeščanje po 4 najnižjih činovnih razredih drž. uradnikov. (Okr. šol. svet v Mariboru je temu pritrtil in

